

Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan linjaukset

Luonnos lausuntokierrosta varten

23.8.2021

Mitä, miksi ja kenelle

Linjaus tarkoittaa tiettyyn kehittämistyön kohteeseen kohdistuvaa, päättävän elimen hyväksymää ja antamaa laajavaikutteista toimintaohjetta tai suunnittelupäätöstä, jonka perusteella kehittämistyötä voidaan myös jälkikäteen arvioida.

Mihin käyttötarkoitukseen linjauksia tehdään?

- *Jatkuvaan kehittämistyön ohjaamisen tarpeeseen sekä erityisesti ajankohtaisesti mm. sote-uudistuksen valmistelun tukemiseksi antamaan toteuttavien tahojen ratkaisuille perusteita. Koostettavat linjaukset voivat tässä yhteydessä olla yhteisiä, asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn liittyviä, toisiokäyttöön liittyviä tai itse- ja omahoitoon liittyviä.*

Kenelle linjauksia tehdään?

- *Linjaukset tehdään palvelunjärjestäjien, palveluntuottajien, kansallisten toimijoiden ja tietojärjestelmätoimittajien hyödynnettäväksi. Linjauksissa huomioidaan myös asiakkaan näkökulma.*

Minkälaisia linjaukset ovat ?

- *Linjaukset vaikuttavat useaan toimijaan, ovat perustavanlaatuisia ja luonteeltaan pitkäaikaisia.*

Kuka päättää linjauksien hyväksymisestä ja miten niitä ylläpidetään?

- *SOTE KA-ryhmissä sisällöllinen käsittely, tiedonhallinnan yhteistyöryhmään tiedoksi, STM hyväksyy. Sisällön ajantasaisuus tarkastetaan vuosittain.*

Ovatko linjaukset sitovia?

- *Kyllä; linjauksiin pitää viitata ja niihin on nojaututtava hankesuunnitelmissa ja –arvioinneissa. Mikäli linjauksista tietoisesti poiketaan, pitää poikkeama perustella.*

Työskentelyn tausta ja tavoitteet

Tavoite: Koostetaan arkkitehtuuritason ohjaavat linjaukset tiiviiksi paketeiksi selkeyttämään toimeenpanon ohjausta.

Perustelut: sote-tiedonhallinnan linjausten tuottaminen nyt ajankohtaista mm. uuden tiedonhallintalain 6 §:n osalta.

- Lisäksi mm. hyvinvointialueiden valmistelun tuki, muun alueellisen toimeenpanon ja hankkeiden tuki.

Työ käynnistyi 3/2021 viranomaisvalmisteluna (STM, THL ja Salivirta-arkkitehtuurituki)

Käsittely: Sote-tiedonhallinnan kokonaisarkkitehtuuriryhmät ovat evästäneet sisältöä ja hyväksyneet linjaukset avoimelle palautekierrokselle; lausuntokierros 8-9/2021, minkä jälkeen STM:n linjaorganisaatiokäsittelyt

Tavoiteaikataulu: syksyllä 2021 käytettävissä tiedonhallinnan ohjauksen ja suunnittelun tukena

Tiedonhallintalaki

6 § Tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus

Valtiovarainministeriön tehtävänä on julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus. Tässä tarkoituksessa valtiovarainministeriö:

- 1) huolehtii julkisen hallinnon tiedonhallintakartan ylläpidosta;
- 2) ylläpitää julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisen yleisiä linjauksia yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseksi.

Kunkin **ministeriön on omalla toimialallaan huolehdittava julkisen hallinnon tiedonhallintakartan sisällön ajantasaisuudesta sekä ylläpidettävä yleisiä linjauksia yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseksi.** Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin julkisen hallinnon tiedonhallintakartan sisällöstä ja ylläpidon toteutuksesta.

Linjausten lähdemateriaali

Lainsäädäntö

- Keskeiset velvoitteet ovat poimittuina KA-kuvauksiin

Tuotetut KA-julkaisut:

- Asiakas- ja potilastietojen kokonaisarkkitehtuuri (ensisijainen käyttö)
 - Lääkehoidon tiedonhallinnan kokonaisarkkitehtuuri
- Sosiaali- ja terveystietojen toisiokäytön kokonaisarkkitehtuuri
- Itse- ja omahoidon kokonaisarkkitehtuuri

Muut selvitykset ja mahdolliset lisälähteet tarvittavilta osin, arkkitehtuuritason linjausten osalta

- Esim. THL:n Kanta-määrittelyt (esim. luovutusilmoitus)

Sote-tiedonhallinnan linjaukset

Linjausten teemat ja ryhmittely

YHTEISET

1. Yhteistyö
2. Yhteentoimivuuden varmistaminen
3. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus
4. Tiedon kopioinnin minimointi
5. Sote- ja hyte-informaation jakaminen

ASIAKAS JA POTILASTIEDOT

- 6: Tiedon viivytyksetön Kanta-tallentaminen ja luovuttaminen
- 7: Asiakas- ja potilastietojärjestelmien käytettävyys ja laaja tietopohja
- 8: Asiakas- ja potilastietojärjestelmien konsolidaatio
- 9: Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet sote-palveluihinsa liittyvään tiedonhallintaan

JOHTAMINEN, OHJAUS JA VALVONTA

- 10: Kertakirjaamisen tavoite
- 11: Yhtenäiset mittarit
- 12: Kaksinkertaisten integraatioiden vähentäminen
- 13: Yhteiset ja uudelleenkäytettävät toisiokäytön ratkaisut

ITSE- JA OMAHOITO

- 14: Asiakaskokemuksen yhtenäisyys
- 15: Omahoidon tietojen hyödyntäminen
- 16: Itsehoidon tietojen hyödyntäminen

Kohde 1: Yhteistyö

Linjaus	Kansallisia, alueellisia ja paikallisia ratkaisuja tulee kehittää yhteistyössä ja välttää päällekkäistä tekemistä.
Kuvaus	Kaikilla toimijoilla on selkeä rooli ja niiden kehittämät tiedonhallintaratkaisut kattavat tietyn osan kokonaisuudesta. Päällekkäisiä toteutuksia tulee välttää, jotta resurssit saadaan kohdistettua järkevästi.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Palvelunjärjestäjä hyödyntää täysimääräisesti kansallisesti tarjottuja palveluita. Osallistuu kansallisten ratkaisujen kehittämiseen ja kehittää tarvittaessa myös omia ratkaisujaan huolehtien niiden yhteentoimivuudesta. Edellyttää samaa palveluntuottajiltaan.	Palveluntuottaja hyödyntää täysimääräisesti sekä kansallisesti että alueellisesti tarjottuja palveluita ja auttaa kehittämään niitä vastaamaan tarpeisiin.	Ammattihenkilölle ei koidu epätietoisuutta siitä, että minkä kanavien kautta löytää tarvitsemansa työvälineet ja yhteydenpitotavat asiakkaisiin. Kehittämisehdotuksille on selkeät kanavat.	Asiakkaalle ei koidu epätietoisuutta siitä, että minkä ICT-ratkaisujen kautta saa tarvitsemansa palvelun.	Kansalliset toimijat selvittävät kentän tarpeen ja kehittävät ratkaisuja siten, että ne tukevat kentän tarvetta. Kentän toimijoille jätetään sekä tarpeellinen räätälöinnin mahdollisuus että omien ratkaisujen kehittämismahdollisuus, jotta ratkaisut istuvat kulloiseenkin tilanteeseen ja alueen ominaispiirteisiin.	Osallistuvat sekä kansallisten että alueellisten ratkaisujen kehittämiseen ja omalta osaltaan edesauttavat yhteentoimivuutta. Vaikuttavat kehittämis ehdotusten kautta ja ennakoivat kansallista kehitystä tuotteiden ja ratkaisujen kehittämisessä.

Kohde 2: Yhteentoimivuuden varmistaminen

Linjaus	Sote-tiedonhallintaa tulee toteuttaa kansallisesti sovittujen käytäntöjen ja määrittelyjen mukaisesti.
Kuvaus	Valtakunnallinen sote-tiedonhallinnan lähtökohtana pitää olla yhdenmukaiset käsitteet, tietosisällöt, luokitukset, koodistot ja toimintaperiaatteet kansalliselta tasolta alueelliselle ja yksittäisen palveluntuottajan tasolle. Käytännöt joita kehitetään eivät saa olla ristiriidassa kansallisesti sovittujen kanssa.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Palvelunjärjestäjä edellyttää, että palveluntuottajien käytössä on linjauksen mukaiset tietojärjestelmäratkaisut, jotta tiedot ovat hyödynnettävissä palveluntuottajien välillä. Jatkossa korostuu hyvinvointialueen tasoinen yhteistyö.	Kunkin sote-palveluntuottajan käytössä pitää olla kansallisten linjausten mukaiset tietojärjestelmäratkaisut.	Ammattihenkilöillä on käytössään linjauksen mukaiset tietojärjestelmäratkaisut ja eri työskentely-ympäristöissä soveltuville osin samat toimintamallit sekä kirjaamisen periaatteet.	Asiakas voi olla varma, että hänen tietonsa ovat hyödynnettävissä ja saatavilla ymmärrettävässä muodossa ja toimintamallit ovat eri palveluntuottajilla yhtäläiset.	Kansallisilta toimijoilta ohjaavat kehittämistä ja sen toimeenpanoa sekä toimivat yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, millä varmistetaan yhteisten määrittelyjen, standardien, vaatimusten ja ratkaisujen palvelevan kaikkia osapuolia.	Varmistaa, että ratkaisuja toteutetaan kansallisten määrittelyjen mukaisesti ja osallistuu käytäntöjen ja määrittelyiden tekemiseen sekä kommentointiin.

Kohde 3: Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus

Linjaus	Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut on oltava saatavilla eri asiakasryhmille palvelukanavasta riippumatta.
Kuvaus	Sote-palveluntuottajien tulee tarjota mahdollisuus sähköiseen asiointiin eri asiakasryhmille, mutta yhdenvertaiset palvelut on turvattava asiointikanavasta riippumatta.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Palvelunjärjestäjä tarjoaa palveluja ottaen huomioon asiakkaiden vaihtelevat tarpeet, taidot ja mahdollisuudet sekä edellyttää samaa palveluntuottajiltaan. Palveluissa ja palvelukanavissa huomioidaan mm. saavutettavuus erityisryhmien osalta ja tarvittaessa digi-tuki.	Palveluntuottaja tarjoaa palvelut ottaen huomioon asiakkaiden vaihtelevat tarpeet, taidot ja mahdollisuudet. Palveluissa ja palvelukanavissa huomioidaan mm. saavutettavuus erityisryhmien osalta ja tarvittaessa digi-tuki. Yksityiset palveluntuottajat tarjoavat julkisia palveluja tuottajan ja järjestäjän välisen sopimuksen mukaan.	Ammattihenkilölle tarjotaan mahdollisuus sähköiseen palveluun eri asiakasryhmille, siten että yhdenvertaiset palvelut on turvattu asiointikanavasta riippumatta.	Asiakas voi olla varma, että saa tarvitsemansa palvelun riippumatta omista valmiuksistaan esimerkiksi omien ICT-taitojen tai käytettävissä olevien välineiden ja tietoliikenneyhteyksien osalta. Puolesta asiointi on mahdollistettu.	Kansalliset toimijat tarjoavat palvelunsa ottaen huomioon asiakkaiden vaihtelevat tarpeet, taidot ja mahdollisuudet.	Varmistaa, että tarjottavat tietojärjestelmäratkaisut ovat lähtökohtaisesti monikanavaisia ja kehitys ottaa huomioon saavutettavuuteen liittyvät tekijät.

Kohde 4: Tiedon kopioinnin minimointi

Linjaus	Perusteettomat sote-tietojen kopiot tulee poistaa eikä uusia tule muodostaa.
Kuvaus	Kaikkien toimijoiden tulee pitää huoli siitä, ettei tiedoista perusteta uusia kopioita ilman välttämättömyysperustetta ja ilman riittäviä perusteita olemassa olevat kopiot on poistettava.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Vastaa oman alueen tiedonhallinnan kokonaisuudesta ja velvoittaa palveluntuottajat huolelliseen tiedon tallentamiseen ja käsittelyyn yhteisten periaatteiden mukaisesti.	Vastaa omaan toimintaansa liittyvän tiedon hallinnasta ja huolehtii luovutuksella saadun tiedon hävittämisestä palvelun tuottamisen päätyttyä	Ei tallenna asiakkaan tietoja epävirallisiin paikkoihin. Huolehtii tulosteiden ja tietojen luovuttamisen turvallisuudesta.	Asiakas voi luottaa tiedonhallinnan laatuun ja siihen, ettei luottamukselliset tiedot ole "auktorisoimattomassa" käytössä.	Ohjaavat tavoitteen toteutumista yhteisten tiedonhallinnan periaatteita ylläpitämällä.	Tarjoavat ratkaisut ja palvelut, joilla ammattihenkilöt ja palveluntarjoajat pystyvät huolehtimaan veloitteistaan vaivattomasti.

Kohde 5: Sote- ja hyte-informaation jakaminen

Linjaus	Asiakkaalle on tarjottava luotettavaa hyvinvointi- ja terveystietoa sekä tietoa hyvinvointi- ja sotepalveluista.
Kuvaus	Asiakkaalle tarjotaan tietoa luotettavaa terveys- ja hyvinvointi-informaatiota sekä tietoa palveluista ja niihin liittyvistä tietosuojaperiaatteista sekä tarjotaan asiakas- ja palveluohjausta oikeiden palveluiden piiriin pääsemiseksi.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Yhteistyössä kansallisten toimijoiden kanssa selvittää ja määrittää hyvinvointipalveluiden luotettavuutta sekä tarjoaa informaatiota asiakkaille/asukkaille omien kanavien kautta. Tarjoaa osaltaan asiakas- ja palveluohjausta ja informaatiota.	Voi suosittaa järjestäjän tukemia tai muuten arvioituja ratkaisuja sekä tarjoaa asiakas- ja palveluohjausta ja informaatiota.	Voi suositella arvioituja hyvinvointipalveluita tai antaa muuta terveyden ja hyvinvoinnin ohjausta. Pystyy tarvittaessa ohjaamaan asiakasta tuntien asiakkaan kokonaistilanteen.	Asiakas saa luotettavaa tietoa terveys- ja hyvinvointipalveluista sekä ohjausta esim. terveyttä ja hyvinvointia ylläpitävän tiedon äärelle.	Tuottavat luotettavaa hyvinvointi- ja terveysinformaatiota tai ohjaavat niiden pariin. Määrittelevät ja selvittävät yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa hyvinvointipalveluiden luotettavuutta.	Tarjoavat linkityksiä ja palveluja luotettavan ja asiakkaan tilanteen huomioivan tiedon tuottamiseksi asiakkaille.

Kohde 6: Tiedon viivytyksetön Kanta-tallentaminen ja luovuttaminen

Linjaus	Tiedot tulee tuottaa viivytyksettä ja luovutetaan muille tietoja hyödyntäville tahoille ensisijaisesti Kanta-palveluiden kautta.
Kuvaus	Asiakas- ja potilastiedot kirjataan palvelunantajan omassa käytössä olevaan tietojärjestelmään ja tallennetaan valtakunnallisesti määritettyjen rakenteiden mukaisesti Potilastiedon arkistoon, Reseptikeskukseen ja Sosiaali- ja terveysministeriön asiakastiedon arkistoon, jotka toimivat alkuperäisen asiakas- ja potilastiedon tallennuspaikkana. Asiakas- ja potilastiedot tulee tallentaa kansallisiin sote-tietojärjestelmäpalveluihin viivytyksettä, jotta tiedot olisivat ajantasaisina käytettävissä.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Palvelunjärjestäjä edellyttää palveluntuottajiltaan yhtenäisiä toimintamalleja kirjaamiseen ja välitöntä tietojen toimittamista Kanta-palveluun.	Palveluntuottaja vastaa siitä, että tietojen kirjaaminen omaan tietojärjestelmään ja toimittaminen Kantaan toteutuu kansallisten määrittelyjen ja ohjeistusten mukaisesti, eikä aiheuteta ylimääräisiä viiveitä.	Asiakkaan ajantasaiset tiedot ovat käytettävissä muilta palveluntuottajilta (asiakkaan niin halutessa) heti, kun asiakasprosessi käynnistyy.	Asiakas voi luottaa siihen, että tiedot siirtyvät hänen asiointinsa ja palvelujensa mukana palveluntuottajalta toiselle.	Kansalliset toimijat ohjeistavat selkeät toimintamallit tiedon kirjaamiseen ja viiveettömään tallentamiseen.	Tietojärjestelmätoimittajat rakentavat ratkaisut niin, että tekniset ratkaisut tukevat yhtenäistä tiedon kirjaamista, eivät aiheuta ylimääräisiä viiveitä Kanta-palveluun tietojen toimittamiseen.

Kohde 7: Asiakas- ja potilastietojärjestelmien käytettävyys ja laaja tietopohja

Linjaus	Ammattilaisen käytössä on oltava käytettävyydeltään hyvälaatuiset ratkaisut, joilla saadaan ajantasainen kuva asiakkaan tilanteesta Kanta-palveluita ja muita tietolähteitä hyödyntäen. Toimintavarmuus on 24/7.
Kuvaus	Kunakin sote-palveluntuottajan ja palveluntuottajan palveluksessa olevien sote-ammattihenkilöiden käytössä pitää olla ratkaisu asiakas- ja potilastietojen valtakunnallisesti tallennetun rakenteisen tiedon hyödyntämiseksi asiakkaan prosesseissa. Ajantasaiset tiedot pitää hakea kansallisista sote-tietojärjestelmäpalveluista.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Palvelunjärjestäjä hankkii sellaiset ratkaisut, että asiakas saa oikeaan tietoon pohjautuvaa palvelua. Käytettävyysvaatimukset määritellään osana hankittavia ja kehitettäviä ratkaisuja siten, että varmistetaan mm. Kannasta haetun tiedon käytettävyys.	Palveluntuottaja tarjoaa ratkaisun, jolla ammattihenkilöt saavat käyttöönsä Kantaan tallennetut asiakas- ja potilastiedot sekä valtakunnallisen tietopohjan. Käytettävyysvaatimukset määritellään osana hankittavia ja kehitettäviä ratkaisuja.	Ammattihenkilö hyödyntää käytössään olevan asiakas- ja potilastietojärjestelmän tietojen lisäksi ajantasaisia tietoja Kanta-palvelusta ja voi luottaa Kanta-palvelun tietojen ajantasaisuuteen, laadukkuuteen ja kattavuuteen. Päätöksenteon tuen välineet hyödyntävät ajantasaista näyttöön perustuvaa tietoa.	Asiakas voi luottaa siihen, että saa palvelua parhaaseen (ajantasaiseen, laadukkaaseen, kattavaan) tietoon pohjautuen.	Kansalliset varmistavat kentän tarpeisiin perustuen periaatteet tiedonvaihtoon sekä muut tarvittavat määrittelyt, ohjeistukset ja tuen, jotta asiakkaan palveluprosessi mahdollistuu asiakaskeskeisesti. Valtakunnallisten palvelujen ominaisuuksia ja tieto-arkkitehtuuria kehitetään palvelemaan käytettävyyttä sekä laadukasta kertakirjaamista.	Toimittajat rakentavat ratkaisunsa niin, että kansallisista palveluista saatu tieto on helposti haettavissa omaan järjestelmään, tieto on yhteismitallista ja integroitua omasta järjestelmästä saatujen tietojen kanssa. Valtakunnallisen tietopohjan käyttöön saaminen ei vaadi ylimääräisiä toimia tai aiheuta viivettä palvelutilanteessa.

Kohde 8: Asiakas- ja potilastietojärjestelmien konsolidaatio

Linjaus	Asiakas- ja potilastietojärjestelmien ja erillisjärjestelmien tai muiden sote-tietojärjestelmien päällekkäisyyttä tulee vähentää.
Kuvaus	Tiedonhallinnan kehittämistyön tulee johtaa siihen, että samaa tarkoitusta varten kehitettyjä tietojärjestelmiä pystytään alueella vähentämään erityisesti julkisessa palvelutoiminnassa. Samalla varmistetaan järjestelmien käytettävyyttä kehittyneillä tiedonhallinnan ratkaisuilla.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Palvelunjärjestäjä määrittää hankintastrategiansa siten, että samaan käyttötarkoitukseen suunnattujen tietojärjestelmien määrää voidaan vähentää alueella ja että samalla varmistetaan tiedonhallinnan käytettävyyttä ja tehokkuutta.	Osallistuu roolissaan tietojärjestelmien uudistamisen edistämiseen. Varmistaa, että käytetyt järjestelmät eivät sisällä päällekkäisyyksiä ja integroituvat kansallisiin palveluihin sekä kumppanien ja järjestäjän järjestelmiin.	Sote-ammattihenkilö voi samalla alueella työskennellessään käyttää samoja tietojärjestelmiä ainakin ydinjärjestelmien osalta. Samoja tietoja ei tarvitse syöttää useisiin eri järjestelmiin tai työkaluihin.	Asiakas voi luottaa siihen, että hänen tietojaan käsitellään tehokkaassa tietojärjestelmäekosysteemissä ja tehtävät hankinnat johtavat järkevämpään verovarojen käyttöön.	Tukevat ja edellyttävät rajapinta- ja yhteentoimivuusratkaisuja, joiden avulla tiedot saadaan liikkumaan järjestelmien ja toimijoiden välillä. Mahdollistavat kansallisten palvelujen kautta tietojen säilymisen ja saatavuuden vanhojen järjestelmien poistussa.	Tukevat alueellista konsolidaatiota omalla kehitystyöllä. Rakentavat ratkaisut avoimiin rajapintoihin pohjautuen, jotta samoja tietoja ei tarvitse syöttää eri järjestelmiin.

Kohde 9: Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet sote-palveluihinsa liittyvään tiedonhallintaan

Linjaus	Tiedonhallinnan ratkaisujen tulee tukea asiakkaan tahdon ilmaisemista ja vapautta valita palvelu- tai hoitopaikkansa.
Kuvaus	Tietojen luovuttamisen luvittaminen, palveluntuottajan valinta sekä muut tahdonilmaisut ovat tuettuja tietojärjestelmissä kansallisesti yhtenäisellä tavalla ja lainsäädäntöön perustuen. Asiakkaan tahdonilmaisuja noudatetaan.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Palvelunjärjestäjä hankkii ammattihenkilöiden käyttöön välineet, joilla asiakkaan tahdonilmaisujen rekisteröinti ja ajantasaisten tahdonilmaisujen ja tehdyn palveluntuottajan valinnan soveltaminen on mahdollista.	Palveluntuottaja varmistaa, että tietojärjestelmä-ratkaisut tukevat asiakkaan tahdonilmaisujen rekisteröintiä ja toisaalta hyödyntävät kansallista tietovarantoa asiakkaan ajantasaisten tahdonilmaisujen soveltamisessa.	Ammattihenkilö kykenee neuvomaan asiakasta kulloinkin soveltuvimpaan palvelukanavaan asiakkaan tahdonilmaisujen määrittämiseksi.	Asiakas ymmärtää tahdonilmaisujensa merkityksen ja saa tahdonilmaisunsa helposti voimaan itsepalveluna sekä välitettynä. Asiakas voi luottaa siihen, että tahdonilmaisuja noudatetaan palveluprosessissa ja palveluprosessin ulkopuolella.	Kansalliset toimijat varmistavat, että asiakkaalle tarjotaan saavutettavat sähköiset ratkaisut valtakunnallisesti vaikuttavien tahdonilmaisujen osalta ja velvoittavat sote-toimijoita noudattamaan asiakkaan ilmaisemaa tahtoa. Ratkaisuista tehdään käytettäviä ja saatavia.	Tietojärjestelmätoimittajat rakentavat ratkaisut niin, etteivät tekniset ratkaisut hankaloita tahdonilmaisujen rekisteröintiä ja toisaalta niin, että asiakkaan ajantasaisten tahdonilmaisut tulevat oikeellisesti huomioiduksi.

Kohde 10: Kertakirjaamisen tavoite

Linjaus	Johtamiseen ja tilastointiin käytettävä tieto on kerättävä kertakirjaamisen periaatteen mukaan.
Kuvaus	Toisiokäyttö tulee huomioida näkökulmana kaikessa sote-tiedonhallinnan kehittämisessä kuitenkin siten, että ratkaisujen suunnittelussa nojaututaan samoihin tietomäärittelyihin (sanastot, termistöt, koodistot) kuin ensisijaisessa käytössä. Tieto pyritään keräämään yhdellä kirjauksella tekemättä prosessia liian raskaaksi.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Huolehtii siitä, että tiedot kirjataan tavalla, jotta jatkokäyttö on mahdollista ja huomioi kansalliset vaatimukset.	Huolehtii siitä, että toimii järjestäjän ohjeiden mukaisesti tietojen kirjaamisessa.	Ymmärtää, että tietojen kirjaamisella on vaikutusta myös johtamiseen, tilastointiin sekä kehittämis- ja tutkimustyöhön. Saa palaute- ja vertailutietoa vastineeksi laadukkaasta kirjaamisesta.	Ymmärtää, että käynneistä, palvelutapahtumista ym. Kerätään tietoa, jota käytetään myös toissijaisiin tarkoituksiin	Vastaa, että määritellyt mahdollistavat kertakirjaamisen harmonisoimalla tietorakenteet eri käyttötarkoituksiin soveltuviksi. Mahdollistaa palaute- ja vertailutiedon saannin laadukkaiden kirjausten pohjalta.	Mahdollistaa tiedon kertakirjaamisen käyttöliittymätasolla. Hyödyntää tarvittaessa erilaisia automaattisia poimintoja.

Kohde 11: Yhtenäiset mittarit

Linjaus	Johtamisessa on käytettävä kansallisesti sovittuja mittareita alueiden vertailukelpoisuuden mahdollistamiseksi.
Kuvaus	Johtamisessa käytetään kansallisesti sovittuja mittareita, jotta tiedot ovat vertailukelpoisia palveluntuottajien ja eri alueiden välillä. Alueellisia mittareita voidaan käyttää ja kehittää, mutta niiden tulee olla yhteensopivia kansallisten mittareiden kanssa.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Pystyy vertaamaan omaan toimintaansa muihin palveluntuottajiin ja järjestäjiin.	Pystyy vertaamaan omaa toimintaansa muihin palveluntuottajiin	Saa luotettavaa tietoa palveluntuottajien ja alueiden välisestä tilanteesta	Saa luotettavaa tietoa palveluntuottajien ja alueiden välisestä tilanteesta	Huolehtivat yhtenäisistä tietomäärittelyistä ja hyödyntävät mahdollisimman kattavasti samaa tietopohjaa alueiden ja palveluntuottajien kanssa	Toteuttavat mittarit ja tiedontuotannon yhteisten määrittelyiden mukaisesti

Kohde 12: Kaksinkertaisten integraatioiden vähentäminen

Linjaus	Kansalliset SOTE-rekisterit tulee muodostaa lähtökohtaisesti Kanta-palveluihin tallennetuista tiedoista.
Kuvaus	Tiedontuotannon tehokkuuden parantamiseksi erillisistä rekisteritiedonkeruista luovutaan vaiheittain ja tiedot kerätään Kanta-palveluiden kautta niiden mahdollistamassa laajuudessa.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Työtaakka tiedon tuottamiseen vähenee. Erillisiä integraatioita kansallisille viranomaisille voidaan vaiheittain purkaa.	Työtaakka tiedon tuottamiseen vähenee. Erillisiä integraatioita kansallisille viranomaisille voidaan vaiheittain purkaa.	Kirjaa asiat vain kerran potilastietojärjestelmiin, kun erillistä valtakunnallista tilastointikirjaamista vähennetään	Saa parempaa palvelua, kun ammattilaisten työaikaa ei mene ylimääräiseen kirjaamiseen	Saavat tiedot entistä suuremmissa määrin Kanta-palveluista. Ei tarvetta ylläpitää useita erilaisia tiedonkeruuratkaisuja, joita voidaan purkaa. Huolehtivat määrittelyistä ja ohjeista.	Erillisten ja päällekkäisten rajapintojen ylläpito vähenee. Erillisistä tilastointikäyttöliittymistä voidaan luopua vaiheittain. Kehittää ratkaisujaan siten, että tilastoihin tarvittavia tietoja voidaan muodostaa automaattisesti erillisen kirjaamisen sijaan esim. palveluprosessin tiedoista.

Kohde 13: Yhteiset ja uudelleenkäytettävät toisiokäytön ratkaisut

Linjaus	Vaativaa osaamista edellyttävien toisiokäytön IT-ratkaisujen kehittämistä tulee tehdä laajassa kansallisessa yhteistyössä.
Kuvaus	Toisiokäytön IT-ratkaisujen kehittäminen on vaativaa ja erityistä huomiota tulee kiinnittää tietoturvaan ja tietosuojaan. Kehittämistyössä tulee tehdä laajaa yhteistyötä, jottei tiedonhallintaan tule aukkoja tai päällekkäistä kehittämistyötä.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Ymmärtää, että IT-kehityksessä on saatavilla synergioita yhteisen kehityksen myötä.	Ymmärtää hyödyntää jo tehtyjä ratkaisuja.	Ymmärtää, ettei ole järkevää lähteä rakentamaan henkilökohtaisia seurannan välineitä.	Ymmärtää, että kerättävän aineiston tietosuojasta ja tietoturvasta huolehditaan asianmukaisesti ja että tietoja hyödynnetään lainsäädännön määrittämiltä osin nimettömästi.	Ohjaa ja tarjoaa yhteistä IT-kehittämistä, niin että se palvelee eri toimijoita ja näkökulmia yhteisillä ratkaisulla.	Tukee ja toteuttaa yhteisten ratkaisujen kehittämistä. Varmistaa, että vaatimusten ja integraatioiden määrä pysyy hallittuna.

Kohde 14: Asiakaskokemuksen yhtenäisyys

Linjaus	Kansallisia ja alueellisia asiointipalveluita tulee kehittää niin, että ne näkyvät asiakkaalle yhteentoimivana kokonaisuutena.
Kuvaus	Kansalliset ja alueelliset asiointipalvelut ja alueelliset itse- ja omahoidon ratkaisut pitää kehittää siten, että ne tukevat tarvittavaa integraatiota eivätkä kansalliset ratkaisut estä alueellisten ja paikallisten erityistarpeiden huomioimista ja innovointia. Asiointipalvelut muodostavat kansalaisen näkökulmasta yhteentoimivan kokonaisuuden.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Määrittelee keskeiset asiointiprosessinsa ja järjestää tarvittavat tietojärjestelmäratkaisut ja rajapinnat. Osaa sovittaa kansalliset ja omat asiointipalvelut yhdeksi saumattomaksi kokonaisuudeksi.	Integroii asiointiprosessit palveluihinsa ja tarjoaa myös sähköiset kanavat ja rajapinnat asiointia tukemaan. Osaa hyödyntää asiointiratkaisuja järjestäjän ohjeiden mukaisesti.	Osaa opastaa asiakkaita eri asiointipalveluiden käytössä ja selittää niiden erot. Pystyy vaivattomasti hyödyntämään asiakkaalta saatuja tietoja tehostamaan ja parantamaan asiakaskohtaamista.	Asiakkaalle asiointipalvelut näyttäytyvät yhtenä ehjänä kokonaisuutena ja asiakas voi tuottaa tietojaan luontevasti asiointiprosesseihinsa palveluntuottajilleen.	Ohjaavat kansalliset ja paikalliset asiointiratkaisut yhdeksi saumattomaksi kokonaisuudeksi. Varmistavat asiointissa tarvittavien tietojen rajapintojen avoimuuden ja standardien mukaisuuden.	Osaavat sovittaa erilaiset asiointiratkaisut joustavaksi kokonaisuudeksi. Tuottavat innovatiivisia asiointiratkaisuja.

Kohde 15: Omahoidon tietojen hyödyntäminen

Linjaus	Omahoidossa syntyneitä tietoja tulee voida hyödyntää muussa asiakkaan palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa.
Kuvaus	Asiakkaalla on oikeus jakaa tietojaan eri hyvinvointipalveluihin ja hän ymmärtää riittävästi tietojen jakamisen periaatteet. Asiakkaalla on mahdollisuus jakaa tietoa palveluntuottajille esimerkiksi portaaliratkaisujen, sisällön suodattamiseen tarkoitettujen aggregointipalveluiden ym. avulla.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Määrittelee alueelliset ratkaisut, joilla asiakkaan tiedot ovat helposti liikuteltavissa eri toimijoiden välillä.	Noudattaa järjestäjän toimintamalleja tiedon jakamisessa (asiakkaan tahdon mukaisesti) ja hyödyntämisessä.	Toimii asiakkaan tukena omahoidon suunnittelussa ja seurannassa sekä siihen liittyvän tiedon jakamisessa.	Osa vaatia sitä, että hänen keräämänsä tiedot ovat tarkoituksenmukaisesti käytettävissä hänen hoidossaan ja palveluissaan.	Laatii yhtenäiset ohjeistukset ja määrittelyt omahoidon tietojen siirtämiseen ja sen pelisääntöihin. Osallistuu osaltaan mahdollistavien ratkaisujen kehittämiseen.	Kykenee rakentamaan ratkaisuja, joiden avulla eri osapuolet saavat tehtyä tarpeelliset tiedonhallinnan toimenpiteensä. Tuottaa innovatiivisia omahoitoratkaisuja.

Kohde 16: Itsehoidon tietojen hyödyntäminen

Linjaus	Asiakkaan tai henkilön on voitava tuottaa itseään koskevaa tietoa (esim. elämäntilanne, toimintakyky) ja halutessaan jakaa sitä eri palveluntuottajille.
Kuvaus	Asiakkaan omien tietojen tuottaminen ja hyödyntäminen myös asiointiprosesseissa on mahdollistettava ja tiedon lähteen merkitsemisestä on huolehdittava. Asiakkaalla on mahdollisuus jakaa tietoa palveluntuottajille esimerkiksi portaaliratkaisujen, sisällön suodattamiseen tarkoitettujen aggregointipalveluiden ym. avulla.

Palvelunjärjestäjä	Palveluntuottaja	Ammattihenkilö	Asiakas	Kansalliset toimijat	Tietojärjestelmätoimittajat
Suosii ja edistää itsehoidon ratkaisuja palvelutarpeiden hillitsemiseksi. Ymmärtää, että asiakkaan tuottama tieto on arvokasta ja tarjoaa sen tuottamiseen ja jakamiseen välineitä.	Hyödyntää asiakkaan toimittamaa tietoa asiakkaan tarpeita ja palvelun tarpeita tavalla.	Osaa huomioida asiakkaan tuottaman tiedon ja käsitellä sitä asiaankuuluvalla tavalla. Osaa suhteuttaa asiakkaalta tulevat tiedot muulla tavoin saatuihin tai kirjattuihin tietoihin.	Ymmärtää, että voi tuottaa tietoa itsestään ja jakaa sitä eri toimijoille. Ymmärtää myös tietojen jakamiseen liittyvät riskit ja osaa suojata omia tietojaan.	Laatii yhtenäiset ohjeistukset ja määrittelyt omahoidon tietojen siirtämiseen ja sen pelisääntöihin. Osallistuu osaltaan mahdollistavien ratkaisujen kehittämiseen.	Kykenee rakentamaan ratkaisuja, joiden avulla eri osapuolet saavat tehtyä tarpeelliset tiedonhallinnan toimenpiteensä. Tuottaa innovatiivisia itsehoitoratkaisuja.

stm.fi ›
@STM_Uutiset ›

Sote-tiedonhallinnan linjaukset

Työryhmä:

STM: Riikka Vuokko, Mikko Huovila,
Inari Otonkoski

THL: Juha Mykkänen, Marika
Pentikäinen

Salivirta: Timo Siira, Marko Jalonen

